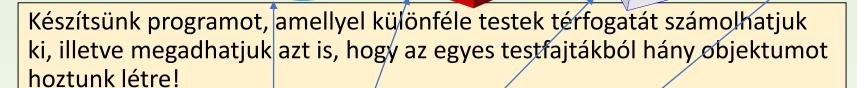
Tervminták I. (Sablonfüggvény, Stratégia, Egyke, Látogató)

Gregorics Tibor

gt@inf.elte.hu

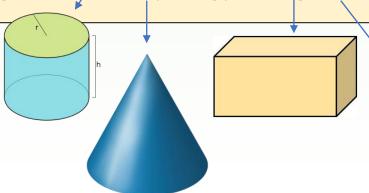
http://people.inf.elte.hu/gt/oep

1.Feladat

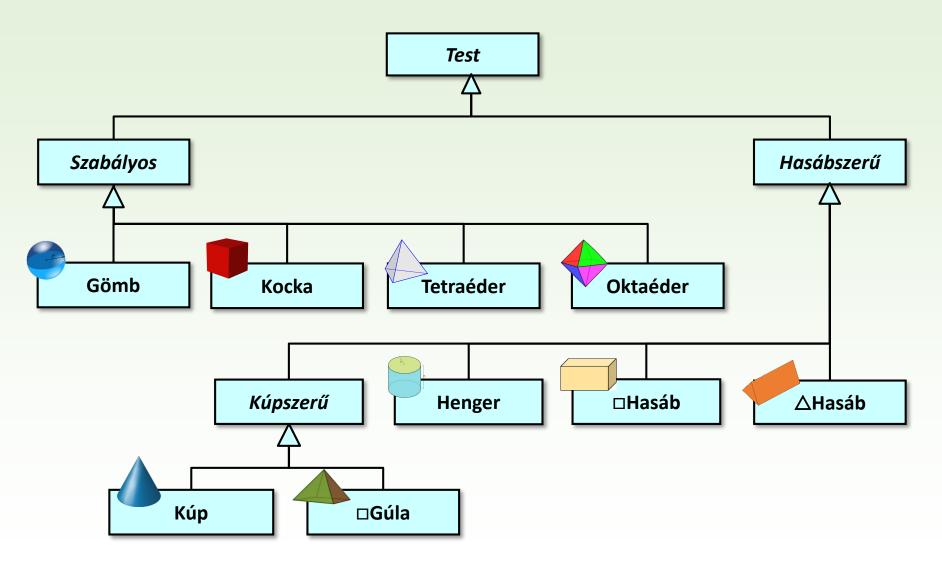

A lehetséges fajták:

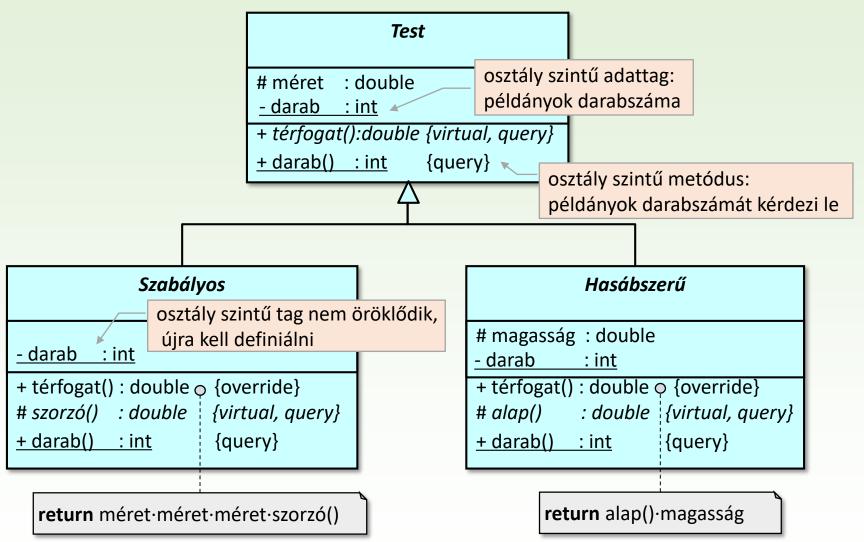
- szabályos testek: gömb, kocka, tetraéder, oktaéder;
- hasáb jellegű testek: henger, négyzet alapú hasáb és
   szabályos háromszög alapú hasáb;
- gúla jellegű testek: kúp, négyzetes gúla.

Osztálydiagram

Absztrakt testek

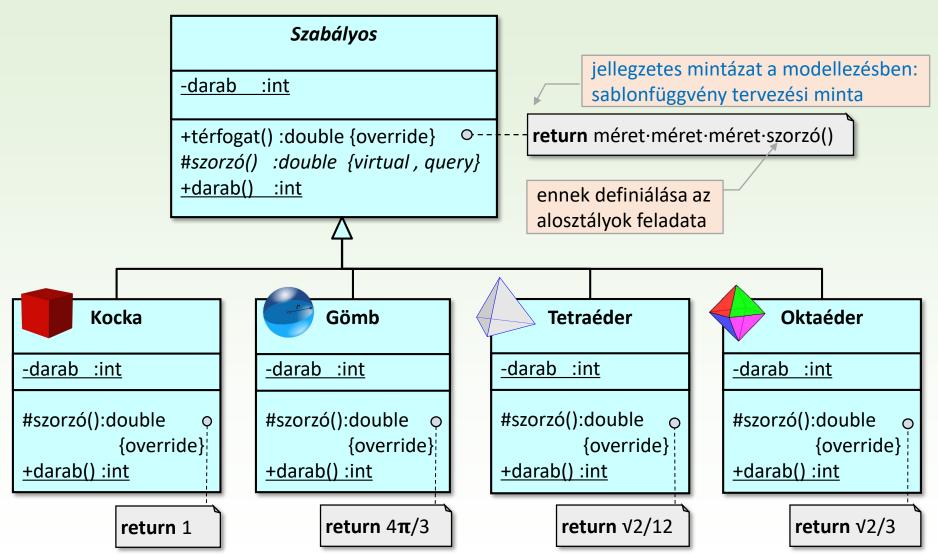
A testek ősosztálya

```
class Shape
{
                          virtuális a destruktor
     public:
                                                   absztrakt metódus: ettől az osztály is absztrakt
          virtual ~Shape();
          virtual double volume() const = 0;
          static int piece() { return _piece; }
     protected:
                                   osztályszintű metódus
          Shape(double size);
          double size;
                                       védett konstruktor: ettől az osztály is absztrakt
     private:
          static int _piece;
                     osztályszintű adattag
                           int Shape::_piece = 0;
                                                         osztályszintű adattag kezdeti értékadása
                           Shape::Shape(double size){
                                size = size;
                                ++ piece;
                           Shape::~Shape(){
                                --_piece;
```

Szabályos absztrakt test

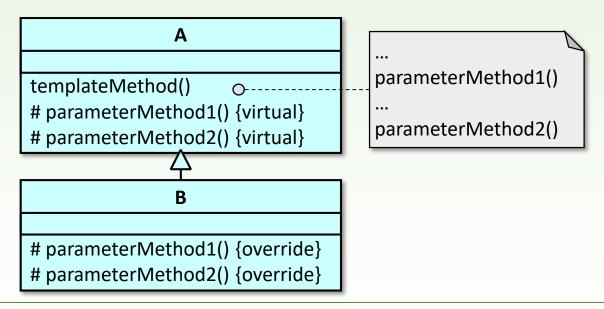
```
class Regular : public Shape{
     public:
          ~Regular();
          double volume() const override;
                                                                   Enélkül a konstruktor
          static int piece() { return piece; }
                                                                  automatikusan hívná
     protected:
                                                                  az ősosztály üres
          Regular(double size);
                                                                  (paraméter nélküli)
          virtual double multiplier() const = 0;
                                                                   konstruktorát, de
     private:
                                                                  olyan most nincs.
          static int _piece;
};
                           int Regular::_piece = 0;
                           Regular::Regular(double size) : Shape(size){
                                 ++ piece;
                                                         a destruktor automatikusan
                           Regular::~Regular(){
                                                         hívja az ősosztály destruktorát
                                 --_piece;
                           double Regular::volume() const {
                                 return _size * _size * _size * multiplier();
```

Szabályos testek

Sablonfüggvény tervezési minta (template method)

■ Egy algoritmust úgy adunk meg egy osztály metódusaként, hogy annak egyes lépéseit az algoritmus szerkezetének változtatása nélkül a futási idejű polimorfizmusra támaszkodva lehessen megváltoztatni.

A tervezési minták az objektum-alapú modellezést támogató osztálydiagram minták, amelyek az újrafelhasználhatóság, rugalmas módosíthatóság, hatékonyság biztosításában játszanak szerepet.

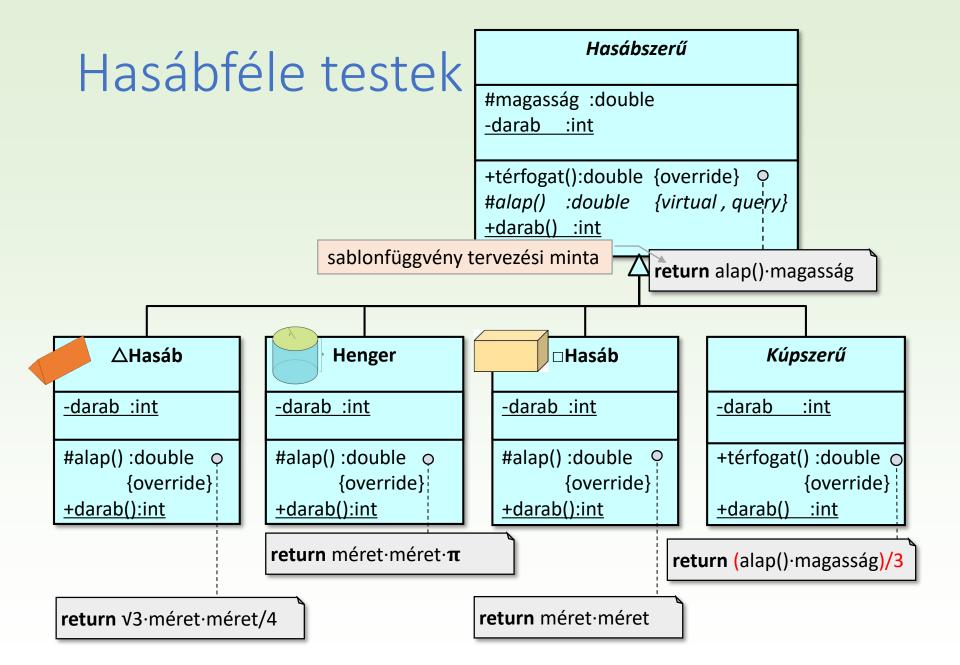
Gömb

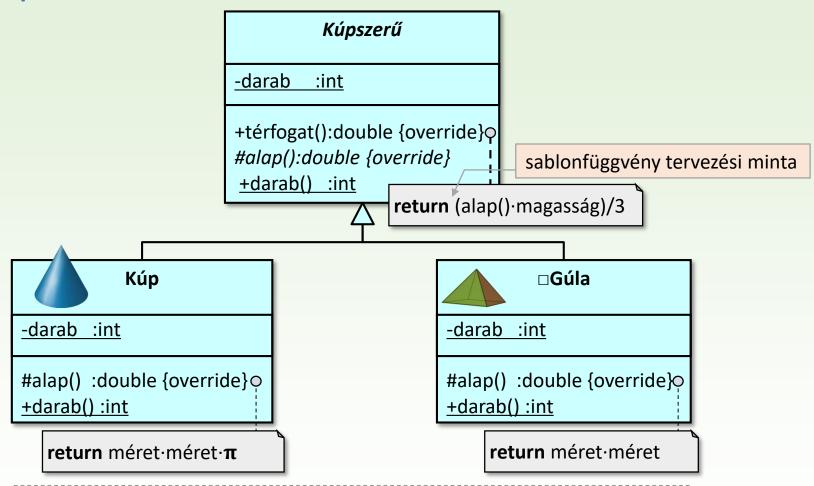
```
class Sphere : public Regular
{
    public:
        Sphere(double size);
        ~Sphere();
        static int piece() { return _piece; }
    protected:
        double multiplier() const override { return _multiplier; }
    private:
        constexpr static double _multiplier = (4.0 * 3.14159) / 3.0;
        static int _piece;
};

konstans osztályszintű kifejezés definiálása
```

```
int Sphere::_piece = 0;
Sphere::Sphere(double size) : Regular(size){
     ++_piece;
}
Sphere::~Sphere(){
     --_piece;
}
```


Kúpszerű testek

Kritika a modellről: redundancia (kódismétlődés) jelent meg a modellben. Ugyanolyan alapterület kiszámolására több osztályban is született metódus: például a kör területét a kúpnál is, a hengernél is definiáltuk; négyzet területét a négyzetalapú hasábnál is, a négyzetalapú gúlánál is megadtuk.

Főprogram - populálás

```
#include <iostream>
#include <fstream>
#include <vector>
#include "shapes.h"
using namespace std;
Shape* create(ifstream &inp);
void statistic();
int main()
    ifstream inp("shapes.txt");
     if (inp.fail()) { cout << "Wrong file name!\n"; return 1; }</pre>
    int shape_number;
    inp >> shape_number;
    vector<Shape*> shapes(shape_number);
    for ( int i = 0; i < shape_number; ++i ){
         shapes[i] = create(inp);
    inp.close();
```

```
shapes.txt
Cube 5.0
Cylinder 3.0 8.0
Cylinder 1.0 10.0
Tetrahedron 4.0
SquarePyramid 3.0 10.0
Octahedron 1.0
Cube 2.0
SquarePyramid 2.0 10.0
```

vector<Shape> nem lenne jó, mert

- 1. a Shape absztrakt
- 2. a Shape-nek nincs üres konstruktora
- 3. a tömbbe a Shape leszármazottjainak referenciáit vagy pointereit kell betenni, hogy a futási idejű polimorfizmust használni tudjuk

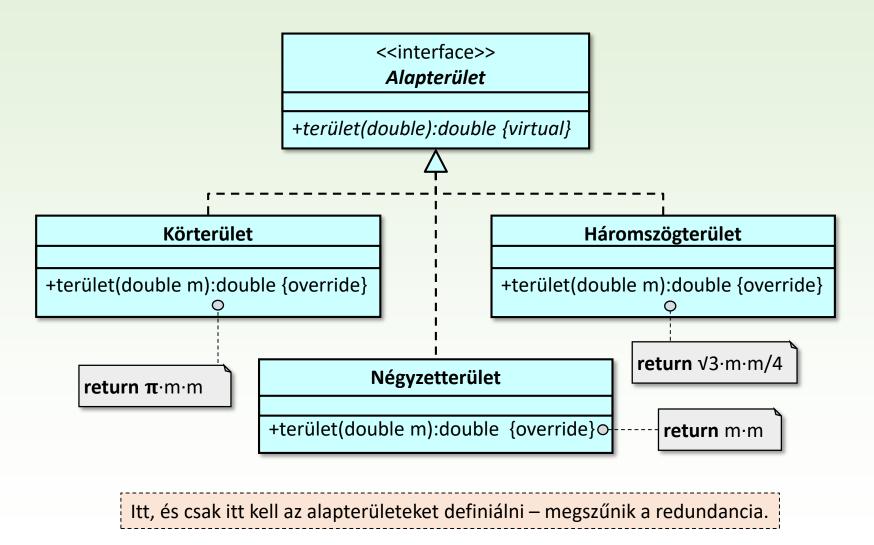
Test példányosítása

```
Shape* create(ifstream &inp)
                                   Lehetne a Shape osztályszintű metódusa is,
{
                                   ha látnia kellene a Shape rejtett elemeit.
    Shape *p;
    string type;
                                              A származtatás miatt lehet értékül
    inp >> type;
                                              adni egy Shape* típusú változónak
    double size, height;
                                              egy Cube* pointert
    inp >> size;
      ("Cube" == type)
                                        p = new Cube(size);
    else if ("Sphere" == type )
                                       p = new Sphere(size);
    else if ("Octahedron" == type ) p = new Octahedron(size);
    else{
        inp >> height;
         if ("Cylinder" == type ) p = new Cylinder(size, height);
        else if ("SquarePrism" == type ) p = new SquarePrism(size, height);
        else if ("TriangularPrism"== type) p = new TriangularPrism(size, height);
        else if ("Cone" == type ) p = new Cone(size, height);
        else if ("SquarePyramid" == type) p = new SquarePyramid(size, height);
        else cout << "Unknown shape" << endl;
    return p;
```

Főprogram folyt.

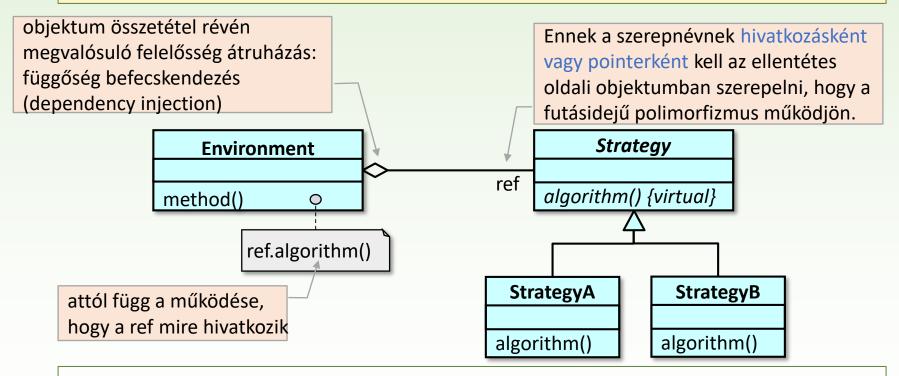
```
for ( Shape *p : shapes ){
          cout << p->volume() << endl;</pre>
                                 Ez a kifejezés a futási idejű polimorfizmus miatt
                                 a Shape ősosztály virtuális volume() metódusa
     statistic();
                                 helyett a megfelelő test térfogatát kiszámoló
                                 volume() metódust hívja meg.
     for ( Shape *p : shapes ) delete p;
                                               A futási idejű polimorfizmus miatt itt
     statistic();
                                               a Test ősosztály virtuális destruktora
                                               helyett a megfelelő test destruktora fut le.
void statistic(){
                                  << " " << Regular::piece()
                                                                   << " "
     cout << Shape::piece()</pre>
                                  << " " << Conical::piece()
                                                                  << " "
         << Prismatic::piece()
                                                                  << " "
         << Sphere::piece()
                              << " " << Cube::piece()
                                                                     << " "
         << Tetrahedron::piece() << " " << Octahedron::piece()
                                   << " " << SquarePrism::piece() << " "
         << Cylinder::piece()
         << TriangularPrism::piece() << " "
         << Cone::piece()
                                  << " " << SquarePyramid::piece()<< endl;
```

Alapterületet számoló objektumok

Stratégia (strategy) tervezési minta

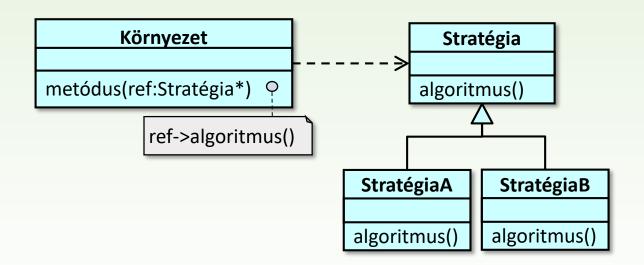
□ Egy algoritmus-családot definiálunk úgy, hogy annak algoritmusait egy másik osztály objektumainak metódusai használhassák, de hogy melyiket, azt a metódus nem tartalmazza, hanem a metódus objektumától függjön.

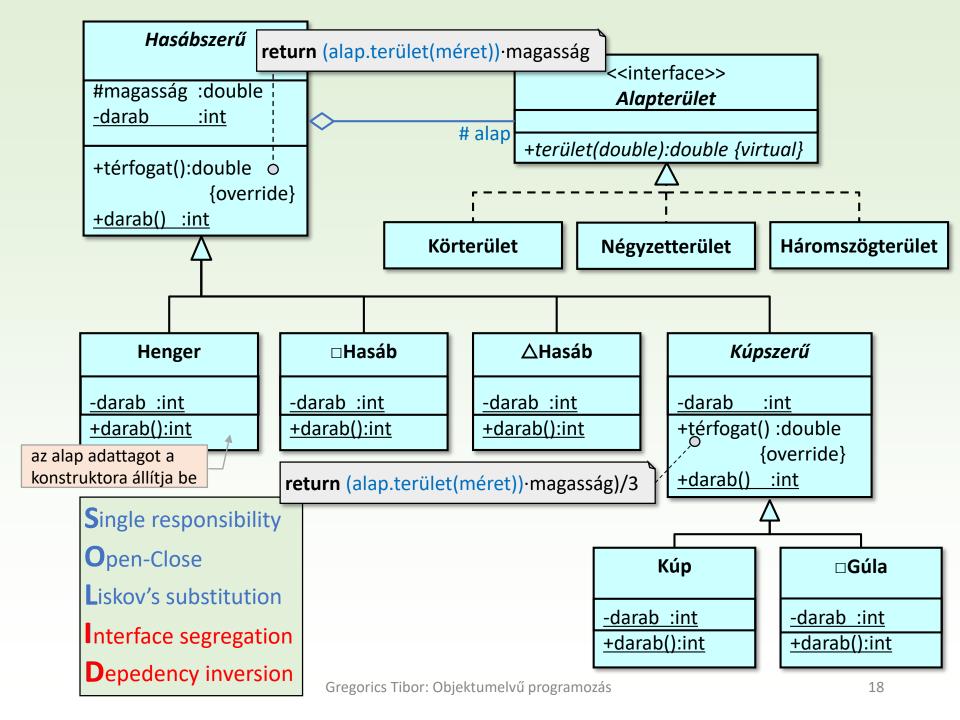
A tervezési minták az objektum-alapú modellezést támogató osztálydiagram minták, amelyek az újrafelhasználhatóság, rugalmas módosíthatóság, hatékonyság biztosításában játszanak szerepet.

Stratégia tervezési minta 2.

□ A stratégia minta gyenge változata: egy algoritmus-családot definiálunk úgy, hogy ne kelljen fordítási időben még megadni azt, hogy ezek közül melyik algoritmust akarjuk majd használni.

A tervezési minták az objektum-alapú modellezést támogató osztálydiagram minták, amelyek az újrafelhasználhatóság, módosíthatóság, hatékonyság biztosításában játszanak szerepet.


```
Cylinder::Cylinder(...) : Prismatic(...) {
     ++_piece; _basis = new CircleArea();
                                       Cone::Cone(...) : Conical(...){
Cylinder::~Cylinder(){
                                            ++_piece; _basis = new CircleArea();
     -- piece; delete basis;
                                       Cone::~Cone(){
                                            -- piece; delete basis;
```

```
SquarePrism::SquarePrism(...): Prismatic(...){
    ++_piece; _basis = new SquareArea();
                                SquarePyramid::SquarePyramid(...): Conical(...){
SquarePrism::~SquarePrism(){
                                     ++_piece; _basis = new SquareArea();
    -- piece; delete basis;
                                SquarePyramid::~SquarePyramid(){
                                     --_piece; delete _basis;
```

```
TriangularPrism::TriangularPrism(...) : Prismatic(...){
     ++_piece; _basis = new TriangularArea();
TriangularPrism::~TriangularPrism(){
     -- piece; delete basis;
```

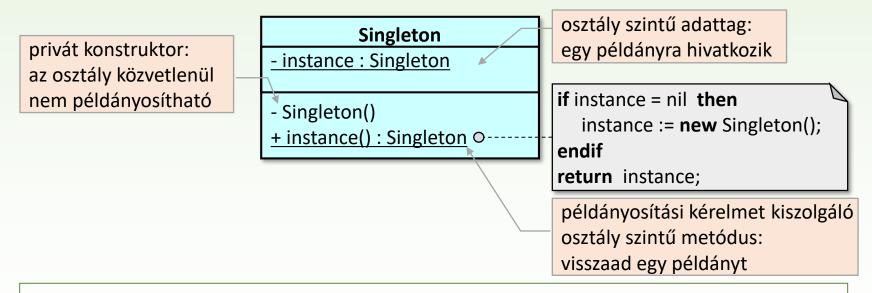
Kritika a hatékonyságról:

A kód-redundancia megszűnt, de előállt egy memóriapazarlási probléma:

például 5 henger és 3 kúp példányosításakor összesen 8 körterület objektumot hozunk létre, pedig egy is elég lenne. Legyenek egykék a terület-objektumok.

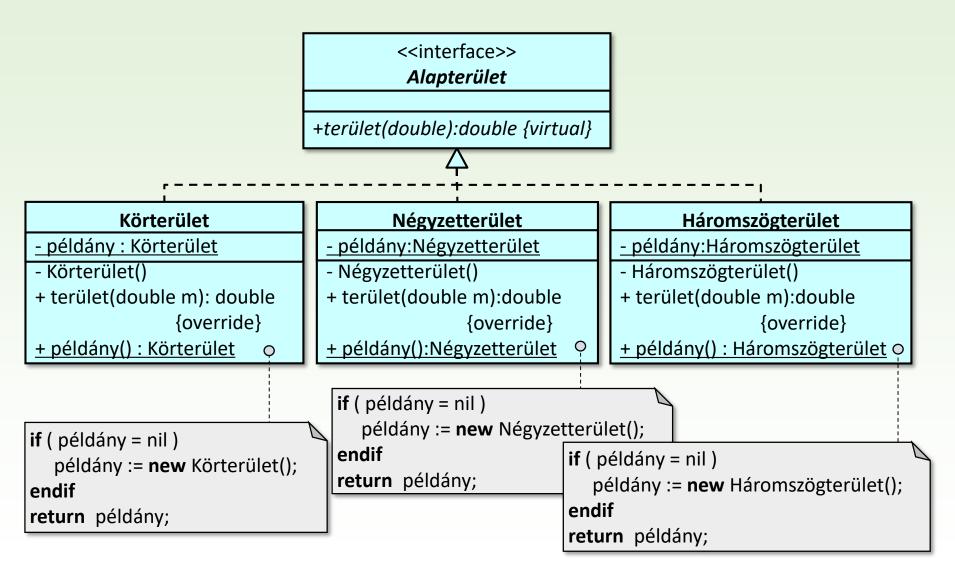
Egyke (singleton) tervezési minta

 Egy osztálynak legfeljebb egy objektumát akarjuk példányosítani függetlenül a példányosítási kérelmek számától.

A tervezési minták az objektum-alapú modellezést támogató osztálydiagram minták, amelyek az újrafelhasználhatóság, rugalmas módosíthatóság, hatékonyság biztosításában játszanak szerepet.

Egyke alapterület objektumok


```
Cylinder::Cylinder(...) : Prismatic(...){
     ++_piece; _basis = CircleArea::instance();
                               Cone::Cone(...) : Conical(...){
Cylinder::~Cylinder(){
                                    ++_piece; _basis = CircleArea::instance();
     --_piece;
                               Cone::~Cone(){
                                    -- piece;
                                                            _basis = new CircleArea() helyett
SquarePrism::SquarePrism(...): Prismatic(...){
     ++_piece; _basis = SquareArea::instance();
SquarePrism::~SquarePrism(){
     -- piece;
                               SquarePyramid::SquarePyramid(...): Conical(...){
                                    ++ piece; basis = SquareArea::instance();
                               SquarePyramid::~SquarePyramid(){
                                    -- piece;
TriangularPrism ::TriangularPrism(...) : Prismatic(...){
     ++ piece; basis = TriangularArea::instance();
TriangularPrism::~TriangularPrism(){
     -- piece;
```

2.Feladat

Készítsünk programot, amellyel különféle lények túlélési versenyét modellezhetjük.

A lények három faj (zöldikék, buckabogarak, tocsogók) valamelyikéhez tartoznak. Van nevük, ismert a fajuk, és az aktuális életerejük (egész szám). A versenyen induló lények sorban egymás után egy olyan pályán haladnak végig, ahol három féle (homokos, füves, mocsaras) terep váltakozik. Amikor egy lény keresztül halad egy terepen, akkor a fajtájától (és az adott tereptől is) függően átalakítja a terepet, miközben változik az életereje. Ha az életereje elfogy, a lény elpusztul. Adjuk meg a pálya végéig eljutó, azaz életben maradt lények neveit!

- Zöldike: füvön az életereje eggyel nő, homokon kettővel csökken, mocsárban eggyel csökken; a mocsaras terepet fűvé alakítja, a másik két terep fajtát nem változtatja meg.
- Buckabogár: füvön az ereje kettővel csökken, homokon hárommal nő, mocsárban néggyel csökken; a füvet homokká, a mocsarat fűvé alakítja, de a homokot nem változtatja meg.
- Tocsogó: füvön az életereje kettővel, homokon öttel csökken, mocsárban hattal nő; a füvet mocsárrá alakítja, a másik két fajta terepet nem változtatja meg.

Hogyan alakít át egy lény egy terepet?

átalakít : Lény×Terep → Lény×Terep

feltéve, hogy a lény él

zöldikék	életerő változás	terepváltozás
homok	-2	-
fű	+1	-
mocsár	-1	fű

buckabogarak	életerő változás	terepváltozás
homok	+3	-
fű	-2	homok
mocsár	-4	fű

tocsogók	életerő változás	terepváltozás
homok	-5	-
fű	-2	mocsár
mocsár	+6	-

Megoldási terv

Miután a pályán áthaladó lények sorban egymás után megváltoznak (és közben a pálya is átalakul), kiválogatjuk a túlélő lények neveit.

```
A: lények: Lény<sup>n</sup>, pálya: Terep<sup>m</sup>, túlélők: String*
                                                                                  a pálya az i-dik lény
  Ef: lények = lények<sub>0</sub> \wedge pálya = pálya<sub>0</sub>
                                                                                  áthaladása előtt
  Uf: \forall i \in [1..n]: (lények[i], pálya_i) = áthalad(lények_0[i], pálya_{i-1}) \land pálya = pálya_n
        \wedge túlélők = \bigoplus_{i=1..n} <lények[i].név()>
                                                             Kiválogatás: túlélő lények kiválogatása
                         lények[i].él()
                                                                       túlélők := <>
 Szimuláció: a megváltozik a lények tömbjének
 összes eleme, és a pálya újra és újra lecserélődik
                                                                          i = 1...n
                                                        lények[i], pálya := áthalad(lények[i], pálya)
t:enor(E) ~ i = 1 .. n (lények felsorolása)
szimuláció = dupla összegzés
                                                                         lények[i].él()
összefűzés és sorozatos lecserélés :
                                                       túlélők : write (lények[i].név())
f(e)
                 áthalad(lények[i], pálya)
                 Lény<sup>n</sup>×Terep<sup>m</sup>, (\bigoplus, \bigoplus), (<>, pálya_0)
H,+,0
                                                                      a lények tömbjét nem összefűzzük,
kiválogatás = összegzés
                                                                      hanem a megfelelő indexű elemét
                <lenyek[i].név()> ha\lények[i].él()
f(e)
                                                                      felülírjuk
         ~ String*, ⊕, <>
H,+,0
                                              régi ⊜ új ::= új
```

Egy lény áthaladása

Az i-dik lény az aktuális pálya terepein halad át (amíg él), és minden lépése megváltoztathatja a terepet, miközben a lény maga is átalakul.

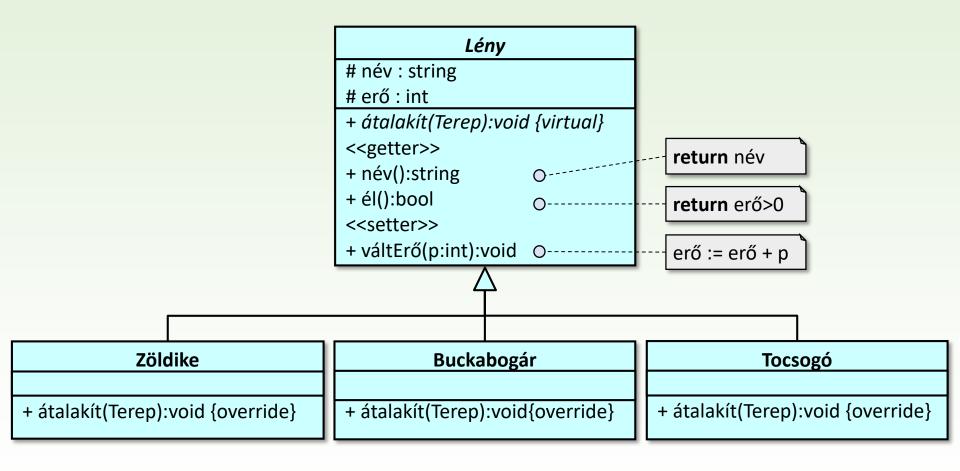
```
Áthaladás: a pálya összeállítása egy lény
  A: pálya: Terep<sup>m</sup>, lény: Lény
                                                            által sorban átalakított terepekből, mialatt
  Ef: pálya = pálya' \wedge lény = lény<sub>0</sub>
                                                            a lény állapota sorozatosan lecserélődik
  Uf: \forall j \in [1..m]: (lény_i, pálya[j]) = átalakít(lény_{i-1}, pálya'[j]) \land lény = lény_m
                                            az új pálya j-dik terepe
a lény (lények[i])
                                            (pálya<sub>i</sub>[j]) az átalakítás után
a j-dik terep
átalakítása után
                                                              lény, pálya := áthalad(lény, pálya)
                  lény, pálya[j] := átalakít(lény, pálya[j] )
                                                                                i := 1
                  a pálya tömb összefűzésekor a
                  megfelelő indexű elemét írjuk felül
                                                                          lény.él() ∧ j ≤ m
áthaladás = feltételig tartó dupla összegzés
                                                                         lény.átalakít(pálya[j])
(sorozatos lecserélés és összefűzés):
t:enor(E) \sim j = 1 .. m amíg lény.él()
                                                                                  j := j+1
H,+,0 \sim Lény×Terep<sup>m</sup>, (\bigoplus, \bigoplus), (lény<sub>0</sub>, <>)
              átalakít(lény, pálya[j])
f(e)
```

Főprogram

```
// populating
// competition
for ( int i=0; i < n; ++i){
     for ( int j=0; creatures[i]->alive() && j < m; ++j){
          creatures[i]->transmute(courts[j]);
     if (creatures[i]->alive()\) cout << creatures[i]->name() << endl;</pre>
// destroying
                                                                        main.cpp
```

Itt jól jönne a futási idejű polimorfizmus, azaz hogy a creatures[i] aktuális típusától függjön a transmute() működése.

Lények származtatása

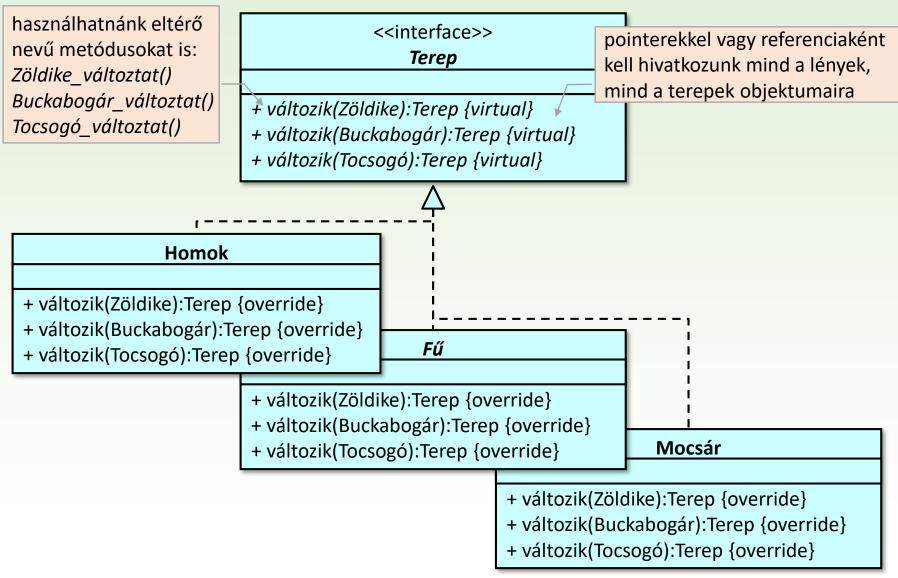
Lények átalakít() metódusai

```
void Greenfinch::transmute(int &court) {
                                                         Kritika a kódról:
     if ( alive() ){
                                                         - nem rugalmas: sérül az Open/Close elv
          switch( court ){
                                                            újabb terepfajta bevezetése esetén
               case 0: _power-=2; break;
                                                            az összes elágazást módosítani kell,
               case 1: power+=1; break;
                                                            azaz meglévő kódon kell változtatni
               case 2: power-=1; court = 1; break;

    rosszul olvasható:

             void DuneBeetle::transmute(int &court) {
                                                            a terepeket azonosító egész számok
                  if ( alive() ){
                                                            nem "beszédes" jelölések
                       switch( court ){
                            case 0: power+=3; break;
                            case 1: _power-=2; court = 0; break;
                            case 2: power-=4; court = 1; break;
                                 void Squelchy::transmute(int &court) {
                                      if ( alive() ){
                                           switch( court ){
                                                case 0: _power-=5; break;
                                                case 1: _power-=2; court = 2; break;
bevezethetnénk az alábbi típust:
                                                case 2: _power+=6; break;
enum Ground { sand, grass, marsh },
hogy kiváltsuk a 0, 1, 2 használatát,
de nem ezt fogjuk csinálni.
                                                                             creature.cpp
```

Terepek származtatása

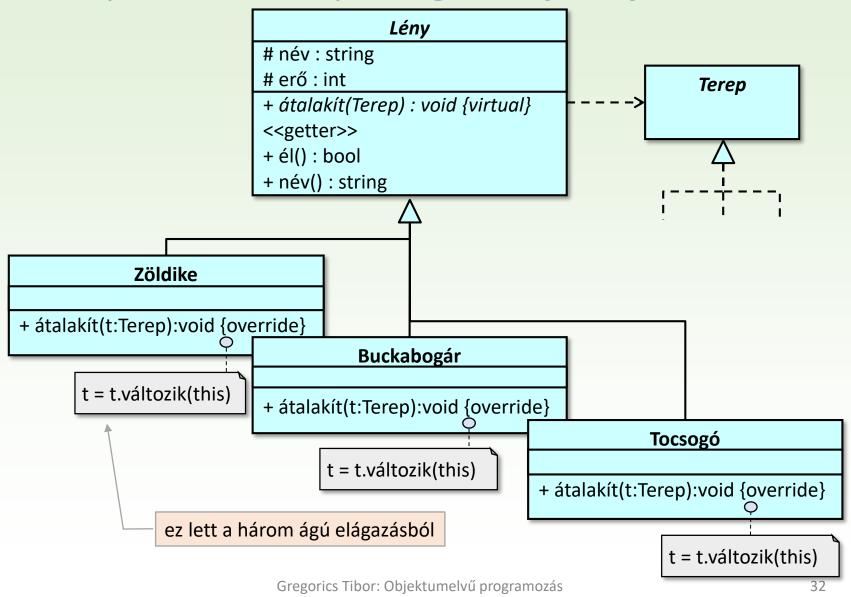
Terep és lény változása

```
Ground* Sand::change(Greenfinch *p){
    p->changePower(-2); return this;
}
Ground* Sand::change(DuneBeetle *p){
    p->changePower(3); return this;
}
Ground* Sand::change(Squelchy *p){
    p->changePower(-5); return this;
}
Ground* Grass::change(DuneBeetle *p){
    p->changePower(-2); return new Sand;
}
Ground* Grass::change(Squelchy *p){
    p->changePower(-2); return new Marsh;
```

```
Ground* Marsh::change(Greenfinch *p){
   p->changePower(-1); return new Grass;
}
Ground* Marsh::change(DuneBeetle *p){
   p->changePower(-4); return new Grass;
}
Ground* Marsh::change(Squelchy *p){
   p->changePower(6); return this;
}
```

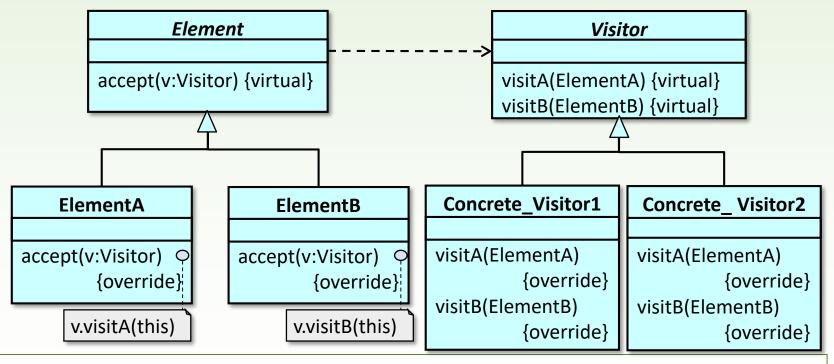
Itt összesen 9 darab, lénytől és tereptől függő change() metódus van. Újabb terepfajta esetén új osztályt kell 3 új change() metódussal definiálni. Újabb lényfajta esetén minden osztályba 1-1 újabb change() metódust kell betenni. De meglevő kódon nem kell változtatni.

Lények osztálydiagramja újra

Látogató (visitor) tervezési minta

□ Amikor egy metódus működése attól függ, hogy egy objektum-készlet melyik objektumát kapja meg éppen paraméterként, de nem akarunk ezen készlet számától függő elágazást használni a metódus leírásához.

A tervezési minták az objektum-alapú modellezést támogató osztálydiagram minták, amelyek az újrafelhasználhatóság, rugalmas módosíthatóság, hatékonyság biztosításában játszanak szerepet.

Terepek, mint látogatók

```
class Ground{
public:
    virtual Ground* change(Greenfinch *p) = 0;
    virtual Ground* change(DuneBeetle *p) = 0;
    virtual Ground* change(Squelchy *p) = 0;
    virtual ~Ground(){}
};
ground.h
```

```
class Sand : public Ground{
public:
  Ground* change(Greenfinch *p) override;
  Ground* change(DuneBeetle *p) override;
  Ground* change(Squelchy *p) override;
};
class Grass : public Ground{
public:
  Ground* change(Greenfinch *p) override;
  Ground* change(DuneBeetle *p) override;
  Ground* change(Squelchy *p) override;
};
class Marsh : public Ground{
public:
  Ground* change(Greenfinch *p) override;
  Ground* change(DuneBeetle *p) override;
  Ground* change(Squelchy *p) override;
};
```

Lények látogatókkal

```
class Creature{
protected:
     int power;
     std::string name;
     Creature (const std::string &str, int e = 0)
          : name(str), power(e) {}
public:
     std::string name() const { return _name; }
     bool alive() const { return _power > 0; }
     void changePower(int e) { _power += e; }
     virtual void transmute(Ground* &court) = 0;
     virtual ~Creature () {}
                                         creature.h
};
```

```
class Greenfinch : public Creature {
public:
    Greenfinch(const std::string &str, int e = 0) : Creature(str, e){}
    void transmute(Ground* &court) override {court = court->change(this);}
};
class DuneBeetle : public Creature {
public:
     DuneBeetle(const std::string &str, int e = 0) : Creat
    void transmute(Ground* &court) override {court =
};
class Squelchy : public Creature {
public:
    Squelchy(const std::string &str, int e = 0) : Creature
    void transmute(Ground* &court) override {court =
};
```

Kritika a hatékonyságról:

- a court = court->change(this) végrehajtása memória szivárgást okoz, mert azt a terep-objektumot, amelyre a court az értékadás előtt hivatkozik, nem szabadítjuk fel
- a change() mindig új terep-objektumot hoz létre, így ugyanazon fajtájú terepobjektumból sok azonos lesz, pedig elég lenne mindegyikből egy-egy

Legyenek a Terep osztályok egykék

class Grass : public Ground{

```
private:
                                           static Grass* instance;
                                           Grass(){}
                                        public:
Grass* Grass::_instance = nullptr;
                                           static Grass* instance();
void Grass::instance() {
                                           Ground* change(Greenfinch *p) override;
    if ( nullptr ==_instance )
                                           Ground* change(DuneBeetle *p) override;
       instance = new Sand();
                                           Ground* change(Squelchy *p) override;
    return instance;
                                           static void destroy();
                                                                            ground.h
                                        };
void Grass::destroy() {
    if ( nullptr!= instance ) delete instance;
                                                    osztály szintű (static) törlő metódus
Ground* Grass::change(Greenfinch *p){
  p->changePower(1); return this;
Ground* Grass::change(DuneBeetle *p){
  p->changePower(-2); return Sand::instance();
Ground* Grass::change(Squelchy *p){
  p->changePower(-2); return Marsh::instance();
                                                                  ground.cpp
```

Feladat felpopulálása

```
S plash 20
// populating
                                                                      G greenish 10
    ifstream f("input.txt");
                                                                      D bug 15
    if (f.fail()) { cout << "Wrong file name!\n"; return 1;}</pre>
                                                                      S sponge 20
    int n; f >> n;
                                                                      10
    vector<Creature*> creatures(n);
                                                                      0210201012
    for ( int i=0; i<n; ++i ){
         char ch; string name; int p;
         f >> ch >> name >> p;
         switch(ch){
              case 'G' : creatures[i] = new Greenfinch(name, p); break;
              case 'D' : creatures[i] = new DuneBeetle(name, p); break;
              case 'S' : creatures[i] = new Squelchy(name, p);
                                                                   break;
                                      // destroying creatures
                                           for (int i=0; i<n; ++i) delete creatures[i];</pre>
    int m; f >> m;
                                      // destroying creatures
    vector<Ground*> courts(m);
                                           Sand::destroy();
    for ( int j=0; j<m; ++j ) {
                                           Grass::destroy();
         int k; f >> k;
                                           Marsh::destroy();
         switch(k){
              case 0 : courts[j] = Sand::instance(); break;
              case 1 : courts[j] = Grass::instance(); break;
              case 2 : courts[j] = Marsh::instance(); break;
                                                                          main.cpp
```

input.txt

Csomagok

```
#pragma once
                               #include "ground.h"
                               class Creature { ... };
                               class Greenfinch : public Creature { ...
                                    void transmute(Ground* &court) override
                                         {court = court->change(this);}
#pragma once
                               class DuneBeetle: public Creature { ... };
class Greenfinch;
                               class Squelchy : public Creature { ... };
class DuneBeetle
                                                                           creature.h
class Squelchy;
                        Itt a #include "creature.h" körkörös include
                        hivatkozást okozna. Szerencsére elég jelezni,
class Ground{
                        hogy vannak (lesznek) ilyen osztályok.
public:
     virtual Ground* change(Greenfinch *g) = 0;
     virtual Ground* change(DuneBeetle *d) = 0;
     virtual Ground* change(Squelchy *s) = 0;
};
class Sand : public Ground { ... }
class Grass : public Ground { ... }
                                                            ground.h
class Marsh : public Ground { ... }
#include "ground.h"
#include "creature.h"
                                                           ground.cpp
```